

Toelichting op het werkplekleren binnen Flexibel onderwijs

**Tweedegraads FO-deeltijd lerarenopleidingen
2019-2020**

Contactgegevens

NHL Stenden Hogeschool, Academie vo & mbo

Praktijkbureau Academie vo & mbo

Ruimte: C1.052

Postbus 1080

8900 CB Leeuwarden

Rengerslaan 10 Leeuwarden

Tel: 058-2512090

Email: praktijkbureau@nhlstenden.com

Praktijkbureau Academie vo & mbo valt onder Team Onderwijs- en Relatiebeheer

Deze richtlijnen en nadere informatie over het werkplekleren van tweedegraads lerarenopleidingen zijn te vinden op de intranetsite van het Praktijkbureau Academie vo & mbo www.mijnnhl.nl Groep: Praktijkbureau Academie vo & mbo

Inhoud

Contactgegevens	2
1. Inleiding	5
2. Werkplekleren binnen de verschillende fasen van de flexibele opleiding	7
Propedeuse.....	7
Hoofdphase	7
Afstudeerfase	7
3. Doelen en activiteiten	8
Doelen van het werkplekleren	8
Professionaliseringsplan.....	8
Intervisie	8
4. Begeleiding.....	9
Werkplekbegeleider (coach)	9
Schoolopleider.....	9
Instituutsopleider	10
Studiecoach	10
5. Beoordeling	10
6. Organisatie van het vinden van een school voor het werkplekleren.....	10
Zoeken en benaderen van scholen	10
Melden van een gevonden plek of periode van werkplekleren.....	11
Werkplekleren-overeenkomst	11

Bijlage: Niveaus bekwaamheidseisen TLO-NHL Stenden

Woord vooraf

Beste student,

De tweedegraads lerarenopleidingen hebben vanaf 2017-2018 gekozen voor een flexibel onderwijs programma, waarbij je als student medeverantwoordelijk bent voor je ontwikkeling tot een goede leraar. Bekwaamheidsverwerving is een cyclisch proces en bij je ontwikkeling zul je voortdurend streven naar een hoger niveau van bekwaamheid. De ondersteunende cursussen en trainingen kunnen je hierbij helpen. Naast het onderwijsaanbod dat de opleiding je biedt, is de authentieke praktijkcontext van de school een onmisbare leeromgeving om je docentbekwaamheden te ontwikkelen. Het werkplekleren is cruciaal, niet alleen als praktijkomgeving om te leren, maar ook als context waarin je bewijzen van je bekwaamheid als leraar in het tweedegraads gebied verzamelt.

Dat betekent dat je verschillende praktijkcontexten nodig gaat hebben om je leeruitkomsten aan te tonen. Daarbij is het van belang of je al werkt (of eerdere werkervaring hebt) in het onderwijs, of dat het je eerste kennismaking met het werkveld is. Het kan ook zijn dat je, als je al werkzaam bent in het onderwijs, je eigen werkplek als voornaamste praktijkcontext gebruikt en alleen af en toe misschien een andere praktijkcontext nodig hebt voor het aantonen van een leeruitkomst.

Je werkplekleren is dus sterk afhankelijk van je eigen werkervaring en huidige werkomgeving: heb je onderwijswerkervaring of niet, hoe lang, hoe actueel, binnen welke gebieden van het tweedegraads werkveld? De propedeusemodules hebben als doel om te bepalen of het beroep en de opleiding bij je passen. Als je nog niet eerder in het onderwijs werkzaam was, stelt dat dus andere eisen aan wat je binnen deze modules doet dan wanneer je al ruime ervaring hebt. In de propedeusemodule 'Oriëntatie op onderwijs en beroep' wordt gevraagd om aan te tonen dat je een duidelijk en actueel beroepsbeeld hebt en dat je daar al enige ervaringen in hebt opgedaan.

Onder alle postpropedeusemodules ligt de vraag om je vak toe te passen in diverse praktijksituaties. In deze fase van de opleiding ben je vooral gericht op het deels onder begeleiding onderwijs voorbereiden, uitvoeren en evalueren. In de afstudeerfase gaat het om zelfstandig functioneren als docent (module handelingsbekwaam leraar <vak> binnen de door jou gekozen afstudeerrichting algemeen vormend onderwijs of beroepsonderwijs) en de ontwikkeling als onderwijsprofessional, onder andere door didactisch ontwerp onderzoek (module Onderwijsprofessional leraar <vak> avo of bo). Om aan het werkplekleren in de afstudeermodules te beginnen, moeten tenminste de propedeusemodules behaald zijn en voldoende vakkennis en praktijkervaring zijn getoond. De richtlijnen voor de afstudeermodules worden niet in dit document beschreven, maar in de afstudeerhandleiding Flexibele deeltijd.

In deze handleiding wordt een toelichting gegeven op het werkplekleren in de flexibele deeltijd voorafgaand aan de afstudeerfase. Dit biedt een handvat bij het werkplekleren in het Flexibele Onderwijs. De opleiding biedt je daarnaast tal van suggesties voor activiteiten die je in de praktijkcontext van een school zou kunnen uitvoeren. Deze suggesties kun je vinden op de blackboardcourse (ELO) van FO-modules onder de knop 'blend'. Er zijn op grond van de leeruitkomsten geen kwantitatieve eisen aan het werkplekleren, maar wel kwalitatieve. Als je een tijd in een school doorbrengt als stagiaire, dan is het nodig dat er duidelijke afspraken zijn met zowel de school als de opleiding. Inhoudelijke afstemming over werkplekleren en ook advies over bijvoorbeeld de gewenste duur ervan overleg je met je studiecoach.

Namens collega's van de Tweedegraadslerarenopleidingen en het Praktijkbureau wens ik je veel succes bij het werkplekleren.

Angelika van der Duim-van der Zweep, Teamleider Onderwijs- en Relatiebeheer

1. Inleiding

Vanaf september 2017 zijn de deeltijd lerarenopleidingen opnieuw ingericht aan de hand van een Flexibel Onderwijsprogramma (FO).

De student bepaalt samen met de studietoestel een studieplan voor de verschillende modules waaruit de opleiding is opgebouwd. De student kan er voor kiezen om voor bepaalde leeruitkomsten of een combinatie van leeruitkomsten uit verschillende modules een werkplek te zoeken om praktijkervaring op te doen en/of opdrachten/activiteiten en onderzoek uit te voeren binnen een onderwijssetting.

Binnen flexibel onderwijs wordt de term 'werkplekleren' gebruikt voor wat voorheen doorgaans 'stage' werd genoemd. Een stage was echter een onderdeel dat op zichzelf stond en aparte studiepunten kreeg. Binnen flexibel onderwijs is werkplekleren een vorm van leren, naast het leren op de opleiding of het leren (of studeren) thuis. Groot verschil is dat het werkplekleren niet als een afgebakend onderdeel in het programma zit, maar continu en in meer vormen dan voorheen gestalte kan krijgen.

Het is belangrijk om het leren zoveel mogelijk in authentieke praktijkcontexten te laten plaatsvinden. Dat is natuurlijk een heel ander verhaal voor de deeltijdstudent die al een werkplek in het onderwijs heeft dan voor degene die vanuit een andere (werk)situatie komt. De planning van het werkplekleren is dus sterk afhankelijk van de situatie van de deeltijdstudent.

Het kan zijn dat je -niet anders dan voorheen- afsprekt met een bepaalde school om daar gedurende een aantal weken of maanden als stagiair rond te lopen en allerlei activiteiten uit te voeren. Jij bepaalt zelf welke leeractiviteiten dat zijn, afhankelijk van wat je nodig hebt voor de leeruitkomsten waar je mee bezig bent. Je komt dus de school binnen met een eigen professionaliseringsplan en maakt daarover afspraken. Hetzelfde als bij een stage is het dan nodig dat je een coach hebt, en weet bij wie je met welke vragen moet zijn.

Als je al in het vo of mbo werkzaam bent, kun je veel in je eigen werkcontext doen. In afstemming op de leeruitkomsten waar je mee bezig bent verzamel je bewijzen van wat je doet of al gedaan hebt in je eigen praktijkcontext. Omdat de opleiding een bevoegdheid afgeeft voor het volledige tweedegraads gebied, zul je ook af en toe authentieke praktijksituaties opzoeken buiten je eigen werkplek. De opleiding tot tweedegraads leraar vraagt immers dat je docentbekwaamheden in diverse praktijkcontexten verdeeld over beroepsonderwijs en algemeen vormend onderwijs toont.

Wanneer, hoe en in welke mate kun je overleggen met je studietoestel of de docenten van de betreffende modules. Daarbij kan ook gedacht worden aan andere vormen dan de vroegere stage, bijvoorbeeld een dag of week wisselen met een medestudent of alleen voor de duur van een project op een school meedraaien.

Voor de verwerving van docentbekwaamheden is het nodig om veel 'vlieguren' te maken, routine te krijgen, veel uit te proberen en bij te stellen, verschillende fasen van een jaar mee te maken, en verschillende doelgroepen leerlingen/studenten. Daarom is het goed om toch voor jezelf bepaalde periodes als 'werkplekleren' (net als voorheen stage) te organiseren of binnen je werk zo te benoemen en daarbij onderscheid te maken tussen propedeuse, hoofdfase en afstudeerfase. In je professionaliseringsplan leg je vast wat je doelen zijn en wat je daarbij van de school als leeromgeving vraagt.

Daarbij zijn steeds de leeruitkomsten waar je aan werkt leidend. Die leeruitkomsten, gespecificeerd per module, zijn gebaseerd op de (eind)kwalificaties die je voor het behalen van je getuigschrift aan moet tonen. In de bijlage zijn de eindkwalificaties voor leraren en de indeling van NHL Stenden daarvan in drie niveaus opgenomen: aan de hand daarvan kun je zien waaraan je bewijzen van bekwaamheid uit de authentieke praktijkcontext moeten voldoen.

2. Werkplekleren binnen de verschillende fasen van de flexibele opleiding

Het werkplekleren als manier om docentbekwaamheden te verwerven heeft een ander karakter binnen de verschillende fasen van de opleiding. Dat is gerelateerd aan hoofdfunctie en niveau van de fasen: oriëntatie in de propedeuse; verwerving, verdieping en verbreding in de hoofdfase; en aantonen van eindniveau in de afstudeerfase (zie ook deel C van de bijlage).

Propedeuse

In de loop van de propedeuse van de lerarenopleiding wil je zeker weten of je een goede studiekeuze gemaakt hebt: of het leraarschap je ligt. De hoofdfunctie van je eerste werkplekleren is dan oriëntatie op het beroep en het tweedegraads werkveld. Mocht je voor het eerst gaan naar het vo/mbo voor werkplekleren, dan is het goed om je leeractiviteiten af te stemmen op het oriënterende doel van deze fase van je studie.

Het is de bedoeling dat je na de module Oriëntatie op onderwijs en beroep een concreet beeld hebt van de diverse taken van een leraar en zelf ervaren hebt of je je goed voelt in de omgang met leerlingen. Zo kun je een bewuste en onderbouwde keuze maken voor de gekozen opleiding en het beroep van leraar.

Het ligt voor de hand om in deze fase het werkplekleren vooral te besteden aan het observeren van veel lessen/onderwijsactiviteiten, interviewen van docenten en gesprekken voeren met leerlingen/studenten. Bij de betreffende modules wordt een aantal concrete suggesties gegeven (zie Blackboard), maar je kunt ook eigen leeractiviteiten bedenken. Er is geen voorgeschreven duur, maar reken op 5 tot 10 dagdelen. In overleg met de wpl-school ben je als deeltijdstudent vrij om te bepalen wanneer je de periode van werkplekleren wilt uitvoeren.

Hoofdfase

Het werkplekleren in de hoofdfase heeft een verdiepend karakter. Het gaat om routine opbouwen, onderwijsactiviteiten zoals lessenseries en toetsen ontwerpen, en pedagogische en vakdidactische kwaliteiten ontwikkelen. Dat doe je tegelijkertijd: je bent bij werkplekleren dus bijna altijd met verschillende modules tegelijk bezig. Opnieuw: omdat de opleiding een tweedegraads bevoegdheid oplevert, zul je in zowel in de onderbouw van het algemeen vormend onderwijs als in het beroepsonderwijs ervaring moeten opdoen. Als je nog niet werkzaam bent in het tweedegraads gebied, verdient het dus aanbeveling om het werkplekleren op verschillende scholen te organiseren. Heb je al een werkomgeving in het vo of mbo, dan organiseer je dit waarschijnlijk op een andere manier. Ook hier geldt dat het afhangt van je eigen leerarrangement en het professionaliseringsplan dat je voor het werkplekleren maakt.

Afstudeerfase

De twee modules die samen de afstudeerrichting (algemeen vormend onderwijs of beroepsonderwijs, met onderscheid tussen vmbo en mbo) bestrijken hebben striktere eisen, enerzijds omdat in deze modules het eindniveau van de opleiding getoond moet worden, en anderzijds omdat het werkplekleren en het onderzoek hierin centraal staan, dus ook meer vragen van de begeleiding vanuit de school en de opleiding. Binnen de afstudeerfase is de authentieke praktijkcontext dus de belangrijkste leeromgeving. In deze fase van de studie toon je het eindniveau van de bacheloropleiding aan. De eisen die dit stelt aan bijvoorbeeld het maken van een didactisch ontwerp zijn omschreven in de aparte afstudeerhandleiding voor de flexibele deeltijd. Ook het zelfstandig lesgeven dat centraal staat vraagt ingangseisen t.a.v. je vakdidactische en pedagogische kennis en vaardigheden. Daarom is het zaak om pas aan je afstudeermodules te beginnen als je ver genoeg bent in de opleiding. Behalve de formele ingangseisen van de behaalde propedeuse heeft dat dus ook met een gevorderd niveau van docent- en vakbekwaamheid te maken. Je studietoestel kan je helpen bij de inschatting of het verstandig is om aan de afstudeerfase te beginnen.

3. Doelen en activiteiten

Doelen van het werkplekleren

De doelen van je werkplekleren (stage) zijn afhankelijk van de modules en leeruitkomsten waar je mee bezig bent: wat je te leren hebt voordat je het gevraagde in de leeruitkomst kunt aantonen. Dat is dus enerzijds afhankelijk van de indicatoren en niveau-eisen die onder de betreffende leeruitkomsten liggen, maar anderzijds afhankelijk van jouw al aanwezige kennis en kwaliteiten. Het verschil tussen die twee probeer je te vatten in persoonlijke leerdoelen binnen je professionaliseringsplan. Dat kunnen meer of minder doelen zijn, afhankelijk van de periode dat je in de school gaat rondlopen.

Leeractiviteiten

De leeractiviteiten die je gaat ondernemen passen bij de doelen die je gesteld hebt en het niveau van de fase waarin de leeruitkomsten waar je aan werkt vallen. Ze kunnen verschillen van meer observerende en onderzoekende activiteiten, bijwonen van overleggen in de school, praktijkstages begeleiden, lesgeven (al dan niet begeleid) tot onderwijs ontwerpen in de breedste zin van het woord. Je kunt deze activiteiten zelf bedenken, relateren aan gevraagde opdrachten of putten uit de suggesties die op de FO-Blackboardcourses worden gegeven. In alle gevallen zal het nodig zijn om er een compleet 'bewijsstuk' van te maken dat voldoet aan de voorwaarden van authenticiteit, actualiteit en relevantie. Voor het geheel van je bewijsstukken voor een leeruitkomst geldt ook de voorwaarde van variatie en kwaliteit.

Professionaliseringsplan

Je legt je doelen en gewenste leeractiviteiten voor een periode van werkplekleren vast in een professionaliseringsplan, dat je zowel met je studiecoach van de opleiding als met je werkplekbegeleider bespreekt.

Dit doe je ook als je al op een school werkt en het werkplekleren op je eigen werkplek vormgeeft, al kan de vorm van begeleiding er dan anders uitzien. Voor de opleiding moet je duidelijk maken wat voor jou als 'beginpunt' en 'eindpunt' van een (langere) periode van werkplekleren geldt. Immers, je moet je leerproces inzichtelijk kunnen maken. Daarbij is een vorm van intervisie een voorwaarde.

Intervisie

Een van de activiteiten die wezenlijk zijn voor het leren op en van de werkplek is intervisie. Er zijn verschillende vormen van intervisie mogelijk. Veel scholen, in elk geval de opleidingsscholen, hebben eigen intervisienetwerken. Dat is vaak een mix van allerlei stagiaires op die school, soms in combinatie met beginnende docenten. Als je het werkplekleren op je eigen werkplek inricht, kan het ook een optie zijn om een intervisiegroepje aan te gaan met collega's binnen de eigen school of juist met collega's van andere scholen of locaties. Weer een andere variant is de mogelijkheid om met medestudenten op NHL Stenden face to face of op afstand een intervisiegroep te vormen. In elk geval is uitwisseling met anderen onmisbaar binnen het leerproces op de werkplek.

4. Begeleiding

Je begeleiding op de wpl-school vindt altijd plaats op basis van de onderwijsvisie en onderwijspraktijk van deze school. Dit wordt gedaan door de schoolopleider (als je op een opleidingsschool werkt) en de werkplekbegeleiders (coaches). De begeleiding vanuit NHL Stenden krijg je van de instituutsopleider (indien op de betreffende school aanwezig) en je studiecoach, tenzij anders afgesproken.

Een beschrijving van deze rollen, ook ontleend aan een landelijk afgesproken kader, lees je hieronder.

Werkplekbegeleider (coach)

De primaire taak van de werkplekbegeleider is het begeleiden van de student in de dagelijkse praktijk. Deze begeleiding is zowel onderwijskundig als vakdidactisch van karakter. De werkplekbegeleider is belangrijk om de student binnen de cultuur van de school te begeleiden. Het wijzen op de schoolregels en laten zien hoe die kunnen worden nageleefd is hier een voorbeeld van. De werkplekbegeleider houdt (op afstand) de vinger aan de pols. Zijn/haar kijk op het leerproces is belangrijk. Door geregeld hogere eisen aan de student te stellen kan de werkplekbegeleider de student stimuleren zich verder te ontwikkelen.

Taken van de werkplekbegeleider zijn:

- het dagelijks begeleiden van de student als het gaat om de voorbereiding, uitvoer en evaluatie van de onderwijsactiviteiten. Dit houdt in dat de werkplekbegeleider feedback geeft op het professionaliseringsplan en op de voorbereide en uitgevoerde onderwijsactiviteiten;
- de student kennis laten maken met de schoolcultuur;
- de student laten ontdekken uit welke facetten het docentschap bestaat;
- het ondersteunen van het leerproces van de student;
- een oordeel kunnen vormen over de getoonde professionaliteit;
- schriftelijke verslaglegging van de vorderingen van de student;
- voeren van voortgangsgesprekken.

Voor de werkplekbegeleiding stelt de school waar de student werkt begeleidingstijd beschikbaar.

Schoolopleider

De meeste wpl-scholen kennen een schoolopleider (zie het overzicht van het Praktijkbureau). Deze opleiders zijn door NHL Stenden Hogeschool of elders getraind. Op scholen zonder schoolopleider is de begeleiding in handen van een werkplekbegeleider van de school.

Taken van de schoolopleider zijn:

- het organiseren van intervisiebijeenkomsten op de school;
- begeleiden van de student bij het plannen, formuleren en uitvoeren van zijn/haar professionaliseringsplan;
- verdieping bieden door koppelingen te maken tussen theorie en de praktijk op de WPL-school;
- de student voorbereiden op voortgangsgesprekken;
- indien gewenst deelnemen aan voortgangsgesprekken;
- organiseren van kennismakings- en/ of sollicitatiegesprekken;
- beschikbaar zijn voor individuele begeleiding, bijvoorbeeld door het houden van een spreekuur.

Instituutsopleider

Veel scholen in de Noordelijke provincies hebben een instituutsopleider vanuit NHL Stenden als contactpersoon met de lerarenopleiding. Deze persoon is binnen de school betrokken bij het begeleiden en opleiden van docenten en stagiaires. De instituutsopleider is met regelmaat aanwezig op de school.

Taken van de instituutsopleider zijn:

- aanspreekpunt zijn voor alle stagiaires van de NHL Stenden lerarenopleidingen op die school;
- het samen met de schoolopleider/werkplekbegeleider zorgen voor introductie op de school;
- indien gewenst en mogelijk extra lesbezoek;
- beschikbaar zijn voor praktische vragen;
- school en opleiding met elkaar verbinden.

Studiecoach

Als student in de flexibele deeltijd heb je een studiecoach, die je bij de hele opleiding begeleidt.

Taken van de studiecoach t.a.v. het werkplekleren zijn:

- ondersteunen bij het maken van je professionaliseringsplan;
- aanspreekpunt zijn vanuit de opleiding voor jou en voor je werkplekbegeleider(s).

5. Beoordeling

Het werkplekleren in de flexibele deeltijd wordt niet als apart onderdeel beoordeeld, maar is essentieel voor de bewijsvoering voor leeruitkomsten. In de afstudeerfase vindt voor de module handelingsbekwaam wel een beoordeling op het leren in de praktijk plaats. Zie hiervoor de afstudeerhandeling Flexibele deeltijd. Voor het aantonen van diverse leeruitkomsten wordt feedback van de werkplekbegeleider gevraagd, feedback van collega's (in de school of medestudenten) en feedback van leerlingen of (mbo-)studenten.

6. Organisatie van het vinden van een school voor het werkplekleren

Als student aan een deeltijd lerarenopleiding ben je zelf verantwoordelijk voor het organiseren van een school uit het tweede graads gebied voor het werkplekleren. Uiteraard kan het Praktijkbureau hierbij ondersteuning bieden. Natuurlijk is het gemakkelijker als je al werkzaam bent in het vo/mbo en je eigen werkplek kunt gebruiken, maar ook dan zul je een aantal zaken met de opleidingen moeten afstemmen en vastleggen. Ook vraagt de opleiding dat je in verschillende praktijkcontexten je bekwaamheid als tweede graads docent aantoonst.

Zoeken en benaderen van scholen

Deeltijdstudenten zijn vrij om zelf scholen te benaderen. NHL Stenden werkt samen met bijna alle scholen van de drie Noordelijke provincies. (Voor meer informatie over de wpl-scholen waar NHL Stenden nauw mee samenwerkt kun je kijken naar het magazine over het werkplekleren, te vinden op de intranetpagina van het Praktijkbureau.) Belangrijk: je dient bij contact met een wpl-school eerst na te gaan of er een schoolopleider is, en zo ja, wie dat is. Afspraken omtrent de mogelijkheden voor een wpl-periode of wpl-activiteiten worden besproken met de schoolopleider.

Aan de meeste scholen in de Noordelijke provincies is ook een lerarenopleider van de NHL Stenden gekoppeld. Deze persoon is binnen de school betrokken bij het begeleiden en opleiden van docenten en stagiaires. De instituutsopleider is met regelmaat aanwezig op de school. Wanneer je graag een

(extra) lesbezoek wilt van een lerarenopleider van NHL Stenden, is het dus mogelijk om de instituutopleider uit te nodigen. Aan scholen waar wij minder intensief mee samenwerken, dus scholen met naar verhouding weinig stagiaires, is geen instituutopleider toegewezen.

Studenten die een school uitkiezen voor werkplekleren die niet op de lijst van het Praktijkbureau staat (een school buiten de regio of niet binnen het reguliere onderwijs), dienen hierover eerst te overleggen met de opleiding om te bepalen of de school geschikt is.

Voor studenten die geen school voor werkplekleren kunnen vinden, organiseert het Praktijkbureau een persoonlijk adviesgesprek. Je kunt dit gesprek via de mail aanvragen. Neem daarbij in ieder geval een recent CV mee. *Ruimte C1.052 / T 058 251 2090* / praktijkbureau@nhlstenden.com

Melden van een gevonden plek of periode van werkplekleren

Studenten dienen hun werkplekleren (ofwel de periode die dat ze op een school voor vo of mbo met leeractiviteiten voor de opleiding bezig zijn) altijd, ongeacht de duur, te melden bij het Praktijkbureau. Dit kan via het digitale meldingsformulier. De plaatsing wordt als formeel beschouwd, wanneer de gegevens door het Praktijkbureau zijn geregistreerd en de overeenkomst is ondertekend. Dit is nodig om de begeleiding en beoordeling vanuit NHL Stenden én op de wpl-scholen te kunnen waarborgen. Dit geldt dus ook als je het werkplekleren in je eigen werkcontext kunt doen. Het digitale meldingsformulier kan alleen worden ingevuld als alle gegevens m.b.t. werkplekleren compleet zijn. Je dient daarom o.a. naam en mailadres van de studietoetscoach op NHL Stenden én de werkplekbegeleider (voorheen 'stagecoach') en schoolopleider van de wpl-school bij de hand te hebben.

Het digitale aanmeldformulier is te vinden op de intranetpagina van het Praktijkbureau.

Werkplekleren-overeenkomst

Alle studenten ontvangen binnen 2 weken na het melden van de voorgenomen periode voor werkplekleren per mail een wpl-overeenkomst van het Praktijkbureau. Als student zorg je ervoor dat de overeenkomst ondertekend en gescand binnen 2 weken retour is verzonden aan het Praktijkbureau.

De overeenkomst kan dus alleen digitaal worden ingeleverd bij het Praktijkbureau via praktijkbureau@nhlstenden.com

EEN BEKWAME LERAAR²

Uit het wetsartikel bekwaamheidseisen voor leraren:

Een bekwame leraar is een leraar die heeft aangetoond dat hij met zijn vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis en kunde zijn werk als leraar en als deelnemer aan de professionele onderwijsgemeenschap die hij samen met zijn collega's vormt, kan verrichten op een professioneel doelmatige en verantwoorde wijze.

De bekwaamheid van de leraar wordt in belangrijke mate bepaald door zijn vakinhoudelijke en pedagogisch-didactische kennis en kunde. De basis daarvan wordt in de bekwaamheidseisen vastgelegd.

Bij de interpretatie van de bekwaamheidseisen zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- **De leraar is een professional:** Hij heeft een complex professioneel beroep dat hoge eisen stelt aan het niveau van zijn beroepskennis en -kunde. De leraar werkt in een professionele ruimte waarin hij verantwoordelijkheid neemt en voortdurend afwegingen en keuzes maakt. Hij werkt met een onderzoekende, resultaat- en ontwikkelingsgerichte houding zowel in de dagelijkse uitvoering als bij het bijstellen en verbeteren van het onderwijs. Het vermogen om zich blijvend te kunnen ontwikkelen in zijn werk, samen met en van zijn collega's te kunnen leren en bij de tijd te blijven is daarbij essentieel. Met collega's worden hier professionals bedoeld, ook van andere beroepen en zowel binnen als buiten de school. Het meewerken aan innovatie en onderzoek wordt onder deze uitspraak begrepen. Als professional in het onderwijs kan hij op basis van een brede algemene ontwikkeling, actuele ontwikkelingen in de samenleving vertalen naar zijn onderwijspraktijk.
- **Het gewenste niveau van beroepskennis en -kunde:** maakt het noodzakelijk dat de leraar een opleiding voltooid heeft op ten minste bachelor- of masterniveau of een opleiding die daaraan gelijkwaardig is. Deze opleidingen moeten voldoen aan algemene criteria van niveau en kwaliteit, die dus ook voor deze bekwaamheidseisen gelden. Eisen betreffende de taal- en rekenvaardigheid van de leraar maken hier deel van uit. Deze criteria vormen het referentiekader voor het vaststellen van het niveau van bekwaamheid. Voor deze criteria wordt verwezen naar de eerder in paragraaf 2.4.4 genoemde Dublin-descriptoren en naar het Europees Kwalificatie Kader (niveau 6 en 7).
- **Werken in het onderwijs is teamwork:** samenwerken met collega's, ouders en anderen, het aanspreken en aanspreekbaar zijn en het professionele handelen uitleggen en verantwoorden. Dit vereist communicatieve vaardigheden en goed kunnen samenwerken. Anderen zijn in deze context degene die professioneel bij de leerling of bij het onderwijs betrokken zijn. Dat kunnen onder andere beroepsbeoefenaren zijn in de sfeer van jeugdwerk, maatschappelijk werk, justitie of gezondheidszorg. Het gaat bijvoorbeeld ook om contacten met buitenschoolse opvang of samenwerking op het gebied van sport, kunst en cultuur. In het beroepsonderwijs bijvoorbeeld ook om de samenwerking met stage-bedrijven en begeleiders op de werkplek. Om zijn beroep goed te kunnen uitoefenen moet de leraar kunnen organiseren, plannen en prioriteiten stellen.
- **Bekwaamheid is meer dan kennis en kunde:** In de interactie tussen de leraar en de leerling spelen de persoonlijkheid en de beroepshouding van de leraar een belangrijke rol. Het is daarom essentieel dat de leraar beschikt over zelfkennis en in staat is tot kritische reflectie op zichzelf in het professionele handelen.

Deze uitgangspunten zijn bij de lerarenopleidingen van NHL Stenden vooral geëxpliciteerd in de onderliggende 'brede professionele basis'. Omdat ze onder de andere bekwaamheidsdomeinen liggen, vervullen ze een essentiële rol in de opleiding tot leraar. Inhoudelijk zijn ze verbonden met de andere drie domeinen, maar de focus ligt meer op attitude dan op kennis en kunde.

---

² N.B. Waar in dit document gesproken wordt van 'leraar', wordt ook docent in het beroepsonderwijs bedoeld. Waar gesproken wordt van 'leerling', worden ook mbo-studenten, cursisten en andere benamingen van lerenden bedoeld. Waar 'hij' staat of 'zijn', moet ook 'zij' en 'haar' gelezen worden.

1 BREDE PROFESSIONELE BASIS VOOR BEKWAAMHEID EN KWALIFICATIE

LERAAR VO en DOCENT EDUCATIE EN BEROEPSONDERWIJS

Op basis van gevorderde kennis en kunde heeft binnen zijn vakgebied, de vakdidactiek daarvan en pedagogische theorieën en methodieken die relevant zijn voor zijn onderwijs, en ondersteund door gespecialiseerde handboeken en onderwijsmethodes kan de leraar:

- zijn eigen onderwijs vormgeven, afstemmen op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, uitvoeren, evalueren en bijstellen.
- samenwerken met collega's in - en waar relevant ook buiten - de eigen instelling en zijn professionele handelen waar nodig afstemmen met hen.
- bijdragen leveren aan onderwijskundige ontwikkelingen door het raadplegen van bronnen, het inbrengen van informatie en kritische bijdragen aan oordeelsvorming en het oplossen van praktijkproblemen.
- meewerken aan praktijkgericht onderzoek ten behoeve van onderwijsontwikkelingen en gebruik maken van nieuwe kennis en inzichten uit onderzoek die praktijkgericht zijn uitgewerkt en beproefd.
- zijn professionele handelen uitleggen en verantwoorden.
- zelfstandig vormgeven aan zijn professionele ontwikkeling.

1 BREDE PROFESSIONELE BASIS		
Bekwaamheidsniveau 1	Bekwaamheidsniveau 2	Bekwaamheidsniveau 3
<u>Onderwijsontwerpcyclus</u> <ul style="list-style-type: none"> • De student kan in vereenvoudigde vorm de onderwijsontwerpcyclus doorlopen. • De student kan gebruik maken van kennis en inzichten uit onderzoek. • De student draagt bij aan de oplossing van (praktijk)vragen door het raadplegen van bronnen en het inbrengen van informatie. 	<u>Onderwijsontwerpcyclus</u> <ul style="list-style-type: none"> • De student kan in diverse praktijkcontexten eigen onderwijs ontwerpen, afstemmen op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, uitvoeren en evalueren op effect. • De student maakt gebruik van nieuwe kennis en inzichten uit onderzoek en praktijk. • De student draagt bij aan de oplossing van praktijkvragen door het raadplegen van bronnen en het inbrengen van informatie en bijdragen aan oordeelsvorming. 	<u>Onderwijsontwerpcyclus</u> <ul style="list-style-type: none"> • De leraar kan zijn eigen onderwijs vormgeven, afstemmen op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, uitvoeren, evalueren op effect en het onderwijsontwerp waar nodig bijstellen. • De leraar doet praktijkgericht onderzoek ten behoeve van onderwijsontwikkelingen en maakt gebruik van nieuwe kennis en inzichten uit onderzoek die praktijkgericht zijn uitgewerkt en beproefd. • De leraar kan bijdragen leveren aan onderwijskundige ontwikkelingen door het raadplegen van bronnen, het inbrengen van informatie en kritische bijdragen aan oordeelsvorming en het oplossen van praktijkproblemen.
<u>Professionele ontwikkeling</u> <ul style="list-style-type: none"> • De student maakt de rolwisseling van student naar lerende professional. • De student kan leeractiviteiten ondernemen om zicht te krijgen op eigen geschiktheid voor het leraarschap. • De student verkent zijn persoonlijke talenten in relatie tot het beroep. • De student is zich bewust van de rol van overtuigingen en waarden die onder gedrag liggen. 	<u>Professionele ontwikkeling</u> <ul style="list-style-type: none"> • De student kan op zijn professionele handelen reflecteren en ontwikkelt een professionele attitude aan de hand van betekenisvolle leerervaringen. • De student kan leerdoelen stellen die richting geven aan zijn professionele ontwikkeling. • De student is zich bewust van zijn persoonlijke professionele talenten. • De student kan de overtuigingen en waarden die onder zijn eigen gedrag liggen benoemen en reflecteren op het effect daarvan op anderen. 	<u>Professionele ontwikkeling</u> <ul style="list-style-type: none"> • De leraar kan zijn professionele handelen uitleggen en verantwoorden. • De leraar kan zelfstandig vormgeven aan zijn professionele ontwikkeling. • De leraar zet zijn persoonlijke professionele talenten in voor zijn leerlingen, collega's en de school, binnen de richting die hij gekozen heeft. • De leraar kan de overtuigingen en waarden die onder zijn eigen gedrag liggen benoemen en koppelen aan zijn visie, als reflectieve professional die voortdurend nadenkt over het eigen handelen en over effecten daarvan op leerlingen/ collega's.
<u>Professionele samenwerking</u> <ul style="list-style-type: none"> • De student kan samenwerken met medestudenten in en buiten de 	<u>Professionele samenwerking</u> <ul style="list-style-type: none"> • De student kan samenwerken met medestudenten in en buiten de 	<u>Professionele samenwerking</u> <ul style="list-style-type: none"> • De leraar kan samenwerken met collega's in - en waar relevant ook buiten

<p>opleiding en met docenten en collega's in het werkveld.</p> <ul style="list-style-type: none"> De student kan constructief samenwerken. De student kan basale gespreksvaardigheden toepassen. De student kan situaties vanuit verschillende perspectieven bekijken. <p><u>Beroepsbeeld en beroepsgroep</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student is zich bewust van de diversiteit binnen het onderwijs m.b.t. regionale, nationale en internationale verschillen in maatschappelijke, etnische, sociaal-economische en levensbeschouwelijke achtergronden. De student is zich bewust van de rolmodelfunctie van een docent en van de verschillende functies van onderwijs in de kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming van leerlingen. De student heeft een globaal beeld van leraarschap in het tweedegraads gebied en zijn eigen eerste beeld van 'ideaal onderwijs'. De student is zich bewust in contact met het werkveld dat hij deel uitmaakt van een beroepsgroep. 	<p>opleiding en met docenten en collega's in het werkveld, en zijn professionele handelen waar nodig afstemmen met hen.</p> <ul style="list-style-type: none"> De student is bekend met methoden voor collegiale consultatie, intervisie en andere vormen van samenwerken ten behoeve van de eigen ontwikkeling. De student kan gesprekken voeren met en over zijn leerling. De student herkent situaties waarin belangen / standpunten / emoties conflicteren. <p><u>Beroepsbeeld en beroepsgroep</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student houdt in zijn onderwijs rekening met de diversiteit van zijn leerlingen in relatie tot maatschappelijke, regionale tot internationale, ontwikkelingen. De student kan zijn sociaalmaatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden als docent benoemen in relatie tot de kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming van zijn leerlingen. De student kan enkele eigen praktijkervaringen en theorie koppelen aan een globale onderwijs- en vakvisie. De student is bekend met enkele vormen waarin de beroepsgroep zich organiseert. 	<p>- de eigen instelling en zijn professionele handelen waar nodig afstemmen met hen.</p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar kan methoden voor collegiale consultatie, intervisie, supervisie en andere vormen van samenwerken inzetten ten behoeve van de eigen ontwikkeling of die van de school. De leraar kan gesprekken voeren met derden in belang van de ontwikkeling van zijn leerling. De leraar gaat professioneel om met situaties waarin belangen / standpunten / emoties conflicteren. <p><u>Beroepsbeeld en beroepsgroep</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar kan zijn onderwijs afstemmen op maatschappelijke, regionale tot internationale, ontwikkelingen en zijn leerlingen voorbereiden op de maatschappij, met verdiepende kennis van de contextspecifieke aspecten van (voorbereidend) beroepsonderwijs (afhankelijk van de gekozen afstudeerrichting). De leraar gedraagt zich naar zijn sociaalmaatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden als docent, in zijn bijdrage aan de kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming van zijn leerlingen. De leraar baseert zijn handelen als docent op een onderwijs- en vakvisie en onderbouwt die visie met theorie en eigen praktijkervaring. De leraar is bekend met de vormen waarin de beroepsgroep zich internationaal, landelijk en regionaal organiseert en actuele ontwikkelingen daarin.
---	--	---

2 VAKINHOUDELIJKE BEKWAAMHEID LERAAR VO en DOCENT EDUCATIE EN BEROEPSONDERWIJS

Vakinhoudelijk bekwaam betekent dat de leraar of docent in ieder geval:

- de inhoud van zijn onderwijs beheerst;
- boven de leerstof staat;
- de leerstof zo kan samenstellen, kiezen of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren;
- vanuit zijn vakinhoudelijke expertise verbanden kan leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap;
- kan bijdragen aan de algemene vorming van zijn leerlingen;
- zijn vakkennis en -kunde actueel houdt.

2 VAKINHOUDELIJKE BEKWAAMHEID		
Bekwaamheidsniveau 1	Bekwaamheidsniveau 2	Bekwaamheidsniveau 3
<p>kennis</p> <p>(opleidingsspecifiek, zie ook de vakkennisbasis)</p>	<p>kennis</p> <p>(opleidingsspecifiek, zie ook de vakkennisbasis)</p>	<p>kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar beheerst de leerstof qua kennis en vaardigheden waarvoor hij verantwoordelijk is en kent de theoretische en praktische achtergronden van zijn vak. De leraar kent de relatie van de leerstof voor zijn vak met de kerndoelen, eindtermen en eindexamenprogramma's. + voor beroepsonderwijs: heeft actuele kennis van beroepen in de branche of branches waarvoor hij opleidt en kan verband leggen tussen de leerstof en de kwalificatiedossiers van die branche of branches. De leraar overziet de opbouw van het curriculum van zijn vak, de plaats van zijn vak in het curriculum van de opleiding en de doorlopende leerlijnen. De leraar of docent weet hoe zijn onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op vervolgonderwijs of de beroepspraktijk. De leraar kent de samenhang tussen de verschillende verwante vakken, leergebieden en lesprogramma's. De leraar heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de leerstof voor dat deel van het curriculum waarin hij werkt, namelijk één of meer van de verschillende leerwegen van het vmbo, het praktijkonderwijs of de onderbouw van havo of vwo. + voor beroepsonderwijs: heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de leerstof van de verschillende typen en niveaus van de educatie en het beroepsonderwijs. De leraar of docent weet dat zijn leerlingen de leerstof op verschillende manieren kunnen opvatten, interpreteren en leren.
<p>kunde</p> <p>(opleidingsspecifiek, zie ook de vakkennisbasis)</p>	<p>kunde</p>	<p>kunde</p>

	<i>(opleidingsspecifiek, zie ook de vakkennisbasis)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • De leraar kan de leerstof op een begrijpelijke en aansprekende manier samenstellen, uitleggen en demonstreren hoe ermee gewerkt moet worden; + voor beroepsonderwijs: kan de leerstof ook richten op de beroepspraktijk en de verbinding van de theorie aan de (beroeps)praktijk; • De leraar kan vanuit zijn inhoudelijke expertise in samenwerking met zijn collega's en de omgeving van de school bijdragen aan de breedte, de samenhang en de actualiteit van het curriculum van zijn school; + voor beroepsonderwijs: is in staat tot het onderhouden en benutten van contacten met het beroepenveld waarvoor hij opleidt; • De leraar kan zijn onderwijs afstemmen op verschillen tussen leerlingen; • De leraar kan zijn leerlingen duidelijk maken wat de relevantie is van de leerstof voor beroepspraktijk en vervolgonderwijs; De leraar kan daarbij vanuit zijn vakinhoudelijke expertise verbanden leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap en zo bijdragen aan de algemene vorming van zijn leerlingen.

3 VAKDIDACTISCHE BEKWAAMHEID LERAAR VO en DOCENT EDUCATIE EN BEROEPSONDERWIJS

(N.B. Hoewel de eisen in de nieuwe wetstekst generiek zijn beschreven, moeten ze steeds gelezen worden als **vakspecifiek gekleurd**.)

Vakdidactisch bekwaam betekent dat de leraar of docent:

- a. de vakinhoud leerbaar maakt voor zijn leerlingen, in afstemming met zijn collega's en passend bij het onderwijskundige beleid van zijn school;
- b. de vakinhoud weet te vertalen in leerplannen of leertrajecten;
- c. de vertaling van de vakinhoud doet met een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze, waarin in ieder geval de volgende handelingselementen herkenbaar zijn:
  - 1) hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen;
  - 2) bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen;
  - 3) hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of en hoe de leerdoelen gerealiseerd worden;
  - 4) hij stelt op basis van zijn analyse zo nodig zijn onderwijs didactisch bij;
  - 5) hij laat zijn onderwijs met de tijd mee gaan.

3 VAKDIDACTISCHE BEKWAAMHEID		
Bekwaamheidsniveau 1	Bekwaamheidsniveau 2	Bekwaamheidsniveau 3
<p>kennis</p> <p><u>Onderwijsvoorbereiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student heeft kennis van verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor de onderwijspraktijk relevant zijn. De student heeft kennis van een aantal digitale leermaterialen en -middelen. De student kent verschillende didactische leer- en werkvormen zowel voor voortgezet onderwijs als voor het beroepsgerichte onderwijs. De student heeft kennis van het Nederlandse onderwijsstelsel. 	<p>kennis</p> <p><u>Onderwijsvoorbereiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student heeft kennis van verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die herkennen in het leren van zijn leerlingen. De student kent verschillende methodes en criteria waarmee hij de bruikbaarheid van de methodes voor zijn leerlingen kan vaststellen. Hij kent verschillende manieren om binnen een methode te differentiëren en recht te doen aan verschillen tussen leerlingen. Hij kan de methode aanvullen en verrijken. De leraar weet hoe een leerplan in elkaar zit en kent de criteria waaraan een goed leerplan moet voldoen (onder meer in het kader van beroepsgericht onderwijs). De student heeft kennis van digitale leermaterialen en -middelen. Hij kent de technische en pedagogisch-didactische mogelijkheden en beperkingen daarvan. De student kent verschillende didactische leer- en werkvormen (onder meer ten behoeve van het beroepsgerichte onderwijs) en de psychologische achtergrond daarvan. Hij kent criteria waarmee de bruikbaarheid daarvan voor zijn leerlingen kan worden vastgesteld. De student kent verschillende doelen van evalueren en toetsen. Hij kent verschillende, bij deze doelen passende 	<p>kennis</p> <p><u>Onderwijsvoorbereiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar heeft kennis van verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die herkennen in het leren van zijn leerlingen. Hierbij heeft hij zich verdiept in de contextspecifieke aspecten van (voorbereidend) beroepsonderwijs of algemeen vormend onderwijs. De leraar kent verschillende methodes en criteria waarmee hij de bruikbaarheid van de methodes voor zijn leerlingen kan vaststellen. Hij kent verschillende manieren om binnen een methode te differentiëren en recht te doen aan verschillen tussen leerlingen. Hij kan de methode aanvullen en verrijken. De leraar weet hoe een leerplan in elkaar zit en kent de criteria waaraan een goed leerplan moet voldoen (onder meer in het kader van beroepsgericht onderwijs). De leraar heeft kennis van digitale leermaterialen en -middelen. Hij kent de technische en pedagogisch-didactische mogelijkheden en beperkingen daarvan. De leraar kent verschillende didactische leer- en werkvormen (onder meer ten behoeve van het beroepsgerichte onderwijs) en de psychologische achtergrond daarvan.

	<p>vormen van observeren, toetsen en examineren.</p> <ul style="list-style-type: none"> De student heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de vakdidactiek. 	<ul style="list-style-type: none"> Hij kent criteria waarmee de bruikbaarheid daarvan voor zijn leerlingen kan worden vastgesteld. De leraar kent verschillende doelen van evalueren en toetsen. Hij kent verschillende, bij deze doelen passende vormen van observeren, toetsen en examineren. De leraar heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de vakdidactiek ten behoeve van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is. Hierbij heeft hij zich verdiept in de contextspecifieke aspecten van (voorbereidend) beroepsonderwijs of algemeen vormend onderwijs.
<p>kunde</p> <p><u>Onderwijsvoorbereiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student pakt het ontwerpen van (deel)lessen planmatig aan met behulp van een didactisch analysemodel. De student maakt gebruik van digitale leermaterialen en –middelen. De student kan de inhoud en de didactische aanpak van zijn onderwijs toelichten. <p><u>Onderwijsuitvoering en organiseren van het leren</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student voert onderwijsactiviteiten uit in (semi)authentieke situaties met aandacht voor de praktische kant. De student maakt aan leerlingen de verwachtingen en leerdoelen van de onderwijsactiviteit(en) duidelijk en motiveert leerlingen deze te halen. 	<p>kunde</p> <p><u>Onderwijsvoorbereiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student kan doelen stellen, leerstof selecteren en ordenen. De student kan samenhangende lessen uitwerken met passende werkvormen, materialen en media, afgestemd op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen. De student kan passende en betrouwbare toetsen kiezen, maken of samenstellen. <p><u>Onderwijsuitvoering en organiseren van het leren</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student kan een vakdidactisch adequaat klassenmanagement realiseren en vakdidactisch leiding en begeleiding geven aan groepen leerlingen. De student kan aan leerlingen de verwachtingen en leerdoelen duidelijk maken en leerlingen motiveren om deze te halen. Hij kan samenwerking, zelfwerkzaamheid en zelfstandigheid stimuleren. De student kan leerstof aan zijn leerlingen begrijpelijk en aansprekend uitleggen, voordoen hoe ermee gewerkt moet worden. De student kan de leerlingen met gerichte activiteiten, met doelmatig gebruik maken van beschikbare digitale leermaterialen en –middelen, de leerstof laten verwerken, daarbij variatie aanbrengen en bij instructie en verwerking differentiëren naar niveau en kenmerken van zijn leerlingen. De student kan de leerling begeleiden bij die verwerking, stimulerende vragen stellen en opbouwende gerichte feedback geven op taak en aanpak. 	<p>kunde</p> <p><u>Onderwijsvoorbereiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar kan doelen stellen, leerstof selecteren en ordenen. De leraar kan samenhangende lessen uitwerken met passende werkvormen, materialen en media, afgestemd op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen. Hierbij heeft hij zich verdiept in de contextspecifieke aspecten van (voorbereidend) beroepsonderwijs of algemeen vormend onderwijs. De leraar kan passende en betrouwbare toetsen kiezen, maken of samenstellen. <p><u>Onderwijsuitvoering en organiseren van het leren</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar kan een vakdidactisch adequaat klassenmanagement realiseren en leiding en begeleiding geven aan groepen leerlingen, ook buiten de context van klas of les. De leraar kan aan leerlingen de verwachtingen en leerdoelen duidelijk maken en leerlingen motiveren om deze te halen. De leraar kan leerstof aan zijn leerlingen begrijpelijk en aansprekend uitleggen, voordoen hoe ermee gewerkt moet worden en daarbij inspelen op de taalbeheersing en taalontwikkeling van zijn leerlingen. De leraar kan doelmatig gebruik maken van beschikbare digitale leermaterialen en –middelen. De leraar kan de leerlingen met gerichte activiteiten de leerstof laten verwerken, daarbij variatie aanbrengen en bij instructie en verwerking differentiëren naar niveau en kenmerken van zijn leerlingen. De leraar kan de leerling begeleiden bij die verwerking, stimulerende vragen stellen en opbouwende gerichte feedback geven op taak en aanpak. Hij kan de leerlingen een gerichte inzet van loopbaan oriëntatie en begeleiding bieden. De leraar kan samenwerking, zelfwerkzaamheid en zelfstandigheid stimuleren.

	<p><u>Onderwijsevaluatie en -ontwikkeling</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De student kan toetsen ontwikkelen, toetsresultaten beoordelen, analyseren en interpreteren en de kwaliteit van toetsen beoordelen. Hij kan de voortgang volgen, de resultaten toetsen, analyseren en beoordelen. • De student kan leerproblemen signaleren. • De student kan advies vragen aan collega's of andere deskundigen; hij weet wanneer en hoe hij advies kan geven. • De student kan kritisch reflecteren op zijn eigen pedagogisch-didactisch handelen, de inhoud en de didactische aanpak van zijn onderwijs uitleggen en verantwoorden en zijn didactische aanpak en handelen evalueren, analyseren, bijstellen en ontwikkelen. 	<p><u>Onderwijsevaluatie en -ontwikkeling</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De leraar kan toetsen ontwikkelen, toetsresultaten beoordelen, analyseren en interpreteren en de kwaliteit van toetsen en examens beoordelen. • De leraar kan de voortgang volgen, de resultaten toetsen, analyseren en beoordelen. • Hij kan bruikbare en betrouwbare voortgangsinformatie verzamelen en analyseren en op grond daarvan zijn onderwijs waar nodig bijstellen. • Hij kan feedback vragen van leerlingen en deze feedback tezamen met zijn eigen analyse van de voortgang gebruiken voor een gericht vervolg van het onderwijsleerproces. • De leraar kan leerproblemen signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen. • De leraar kan advies vragen aan collega's of andere deskundigen. • Hij weet wanneer en hoe hij advies kan geven. • Hij kan hierbij gebruik maken van methodieken voor professionele consultatie en leren, zoals supervisie en intervisie. • De leraar kan zijn didactische aanpak en handelen evalueren, analyseren, bijstellen en ontwikkelen. • De leraar kan de inhoud en de didactische aanpak van zijn onderwijs uitleggen en verantwoorden. • Hij is in staat tot kritische reflectie op zijn eigen pedagogisch-didactisch handelen. • De leraar kan bijdragen aan pedagogisch-didactische evaluaties in zijn school en deze in afstemming met zijn collega's gebruiken bij de onderwijsontwikkeling in zijn school.

4 PEDAGOGISCHE BEKWAAMHEID LERAAR VO en DOCENT EDUCATIE EN BEROEPSONDERWIJS

Pedagogische bekwaamheid betekent dat de leraar of docent:

- met een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze en in samenwerking met zijn collega's een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren;
- de ontwikkeling van zijn leerlingen volgt in hun leren en gedrag en daarop zijn handelen afstemt;
- bijdraagt aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen;
- zijn pedagogisch handelen kan afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn;
- bijdraagt aan de burgerschapsvorming en de ontwikkeling van de leerling tot een zelfstandige en verantwoordelijke volwassene; waarbij het ook gaat om de begeleiding van de leerling bij zijn oriëntatie op beroepen en het ontwikkelen van beroepsidentiteit;
- zijn aanpak in het onderwijs in pedagogische zin blijft aanpassen aan de tijd.

4 PEDAGOGISCHE BEKWAAMHEID		
Bekwaamheidsniveau 1	Bekwaamheidsniveau 2	Bekwaamheidsniveau 3
<p>kennis</p> <p><u>Contact met en aansluiting bij leerlingen**</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student heeft zicht op de ontwikkeling van adolescenten, hun leefwereld en diverse opvoedingsstijlen. De student herkent diversiteit tussen leerlingen en manieren waarop het onderwijs daarmee omgaat. <p><u>Ordelijk en veilig werk- en leefklimaat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student heeft kennis van groepsdynamische processen. De student heeft kennis van elementen van effectief klassenmanagement en een krachtige leeromgeving. <p><u>Leerlingbegeleiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student heeft kennis van de organisatie van leerlingbegeleiding in een school. <p><i>** Met leerlingen worden ook studenten en cursisten bedoeld.</i></p>	<p>kennis</p> <p><u>Contact met en aansluiting bij leerlingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student heeft kennis van ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschappelijke theorie die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn (bijvoorbeeld uit sociale psychologie en communicatietheorie) en kan die betrekken op zijn pedagogisch handelen. De student weet hoe hij zicht kan krijgen op de leefwereld van zijn leerlingen en hun sociaal-culturele achtergrond. Hij weet hoe hij daarmee rekening kan houden in zijn onderwijs. <p><u>Ordelijk en veilig werk- en leefklimaat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student heeft kennis van agogische en pedagogische theorieën en methodieken, die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die betrekken op zijn pedagogisch handelen. De student weet welke interventies kunnen worden ingezet om een ordelijk en veilig werk- en leerklimate te creëren. <p><u>Leerlingbegeleiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student heeft kennis van de lijn en de verschillende rollen in de begeleiding van leerling. De student heeft kennis van opvattingen met betrekking tot de pedagogische taak van het onderwijs en de rol van de docent daarin. 	<p>kennis</p> <p><u>Contact met en aansluiting bij leerlingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar heeft kennis van ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschappelijke theorie die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die betrekken op zijn pedagogisch handelen. Hierbij heeft hij zich verdiept in de contextspecifieke aspecten van (voorbereidend) beroepsonderwijs of algemeen vormend onderwijs. Voor beroepsonderwijs betekent dit dat hij zich heeft verdiept in de theoretische en praktische aspecten van het leren functioneren in een beroep en de ontwikkeling van beroepsidentiteit. De leraar weet hoe hij zicht kan krijgen op de leefwereld van zijn leerlingen en hun sociaal-culturele achtergrond. Hij weet hoe hij daarmee rekening kan houden in zijn onderwijs. <p><u>Ordelijk en veilig werk- en leefklimaat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar heeft kennis van agogische en pedagogische theorieën en methodieken, die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die betrekken op zijn pedagogisch handelen. <p><u>Leerlingbegeleiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar heeft kennis van veelvoorkomende ontwikkelings- en gedragsproblemen en -stoornissen. De leraar heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de pedagogiek van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.

	<ul style="list-style-type: none"> De student heeft kennis van veelvoorkomende ontwikkelings- en gedragsproblemen en -stoornissen. 	
<p>kunde</p> <p><u>Contact met en aansluiting bij leerlingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student toont betrokkenheid bij leerlingen en maakt (non) verbaal contact met leerlingen. De student toont in interactie met leerlingen het vermogen om actief te luisteren en opbouwende feedback te geven. De student ontwerpt lesmateriaal waarin hij/zij aansluit bij de belevingswereld van de leerling. <p><u>Ordelijk en veilig werk- en leefklimaat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student durft de leiding te nemen in opleidings- en praktijksituaties. <p><u>Eigen pedagogisch-didactisch handelen expliciteren, evalueren en ontwikkelen</u> De student kan kritisch reflecteren op zijn eigen pedagogisch-didactisch handelen.</p>	<p>kunde</p> <p><u>Contact met en aansluiting bij leerlingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student kan het zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren, hen motiveren en stimuleren om zelf antwoorden te vinden op hun vragen De student heeft oog voor de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen en doet daar recht aan. <p><u>Ordelijk en veilig werk- en leefklimaat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student kan groepsprocessen sturen en begeleiden. De student geeft leiding aan de groep door afspraken te maken en voorwaarden te creëren ten behoeve van het leren. De student kan vertrouwen wekken bij zijn leerlingen en een veilig pedagogisch klimaat scheppen. Hij kan ruimte scheppen voor leren, inclusief het maken van vergissingen en fouten. Hij kan verwachtingen duidelijk maken en eisen stellen aan leerlingen. <p><u>Leerlingbegeleiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student kan benoemen welke rol hij/zij kan en wil spelen in de begeleiding van leerlingen in de brede zin van het woord. De student kan benoemen wat zijn/haar visie is op de pedagogische taak van de school en welke rol hij/zij daarin voor zichzelf ziet weggelegd. De student kan ontwikkelings-, gedragsproblemen en -stoornissen signaleren. <p><u>Eigen pedagogisch-didactisch handelen expliciteren, evalueren en ontwikkelen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De student kan zijn onderwijs en zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen uitleggen en verantwoorden. Hij is in staat tot kritische reflectie op zichzelf in de pedagogische relatie. 	<p>kunde</p> <p><u>Contact met en aansluiting bij leerlingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar kan het zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren, hen aanmoedigen en motiveren De leraar heeft oog voor de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen en doet daar recht aan. Hierbij heeft hij zich verdiept in de contextspecifieke aspecten van (voorbereidend) beroepsonderwijs of algemeen vormend onderwijs (onder meer in het kader van loopbaanoriëntatie en –begeleiding). <p><u>Ordelijk en veilig werk- en leefklimaat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar kan groepsprocessen sturen en begeleiden. De leraar kan leiding geven aan de groep ten behoeve van het leren. De leraar kan vertrouwen wekken bij zijn leerlingen en een veilig pedagogisch klimaat scheppen. Hij kan ruimte scheppen voor leren, inclusief het maken van vergissingen en fouten. Hij kan verwachtingen duidelijk maken en eisen stellen aan leerlingen. <p><u>Leerlingbegeleiding</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar kan ontwikkelings-, gedragsproblemen en -stoornissen signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen. De leraar kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met anderen die vanuit hun professionele verantwoordelijkheid bij de leerling betrokken zijn, zoals begeleiders van het leren op de werkplek en ouders. <p><u>Eigen pedagogisch-didactisch handelen expliciteren, evalueren en ontwikkelen.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar kan zijn onderwijs en zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen uitleggen en verantwoorden. Hij is in staat tot kritische reflectie op zichzelf in de pedagogische relatie. De leraar kan zijn eigen grenzen bewaken.